

Kerkdienst Janskerk 25 september 2016

Thema: Tekla, cyclus Gegrepen door God

Lezing: Handelingen van Paulus en Tekla

Voorganger: Elise Rommens-Woertman

Inleiding

Thekla ervaart God, als zij geraakt wordt door de boodschap van Paulus en zich bekeert. Zij wordt vrijmoedig een apostel die het geloof predikt en voorgangster in de vieringen. Zij weet zich omringd door een steungroep van vrouwen (Handelingen van Paulus en Thekla; zie ook Elisabeth Schüssler Fiorenza 'Ter herinnering aan haar. Een feministisch theologische reconstructie van de oorsprongen van het christendom', 186-188).

Overweging

In deze laatste viering in de serie

'Gegrepen door God'

staat een vrouw centraal die niet voor komt in onze Bijbel.

In de eerste eeuwen na Christus

was deze heilige alom gekend en geëerd.

Tekla is beroemd om haar lef en haar geloof,

haar radicale houding,

haar bijzondere band met Paulus,

haar wonderlijke levensweg.

Wie is zij, wie is deze Tekla?

Dat wat wij van haar weten komt uit het buiten-bijbelse boek

"de Handelingen van Paulus" dat uit een aantal kleinere delen bestaat.

Het is waarschijnlijk geschreven tegen het einde van de 2^e eeuw,

en brengt een heel aantal wonderverhalen en legendes rond de apostel Paulus bijeen

op zijn reizen van Damascus naar Rome.

Een belangrijk onderdeel is "de handelingen van Paulus en Tekla",

waar we net een aantal hoofdstukken uit gehoord hebben.

Het begin heeft haast trekken van een liefdesroman.

Paulus is te gast bij een man met de naam Onesiforus in Ikonium,

in deze huisgemeente breekt hij het brood en verkondigt Paulus.

Een huis verderop zit Tekla, in het raamkozijn,

om te luisteren naar Paulus.

Ze wordt gegrepen door hem,

door het woord,

zij raakt in de ban van wat hij te zeggen heeft,

nog voordat zij hem kan zien.

Een klassiek thema duikt dan op:

het geraakt worden van Tekla door Paulus' woorden,

veroorzaakt een breuk met haar familie en verloofde.

zij kunnen Tekla niet navolgen,

zij zal haar eigen weg moeten gaan,

Hem achterna.

Haar verloofde klaagt Paulus aan met als reden dat hij de vrouwen van de stad betovert,

Zodat ze niet meer naar hun man willen luisteren.

Tekla koopt de gevangenisbewaarder om,

zodat zij 's nachts aan de voeten van Paulus kan zitten

om naar hem te luisteren,

waardoor haar geloof groeit.

Als de dag aanbreekt, wordt zij ontdekt.

Paulus wordt de stad uitgejaagd en Tekla wordt op de brandstapel gebonden.

Het vuur laait op, maar raakt haar niet.

God zendt een hagelbui zodat het vuur dooft.

Opvallend is dat Paulus eigenlijk een heel passieve rol speelt in het hele verhaal, terwijl Tekla zich steeds meer laat zien.

Vanaf nu neemt zij steeds meer
het heft in eigen handen.
Haar geraaktheid door God,
via de woorden van Paulus,
opent een nieuw perspectief
en verandert wie zij is.
Ze verlaat haar oude wereld, haar familie en verloofde
en gaat op weg, een nieuwe toekomst tegemoet,
die onzeker en open is.
Je inlaten met de stem van de Eeuwige,
gaat niet zonder slag of stoot,
het vraagt om het oude achter je te laten,
dat wat je afhoudt van een leven ten volle.
Je laten raken door God
vraagt moed en lef,
durven leven met onzekerheid.
Tekla gaat letterlijk en figuurlijk op weg.
Nadat ze de brandstapel overleeft,
zoekt ze Paulus weer op,
die ondertussen al verder gereisd was,
en beloofd dat zij hem zal volgen,
waar hij ook heen gaat.
Tekla schenkt Paulus haar vertrouwen:
cruciaal daarin is dat zij doet
vanwege de woorden van
geloof, hoop en liefde die zij hoort en ziet.
Dat maakt dat haar weg een zinvolle, vertrouwensvolle weg kan zijn.

Ze gaan naar Antiochië,
en daar wordt een hoog geplaatste Syriër Alexander,
die later de opperpriester blijkt te zijn, verliefd op haar.
Hij dringt zich op aan haar,
en Tekla trekt de priesterlijke krans van zijn hoofd.
Daarop wordt zij wegens heiligschennis veroordeeld:
ze wordt voor de wilde dieren gegooid.
een leeuwin beschermt haar.
Dan bidt Tekla, met de handen geheven,
zij laat zien van wie zij hulp verwacht,
waar zij steun zoekt.
Er staat een bassin vol met water en zeehonden.
En zoals we daarstraks in de lezing hoorden,
Werpt Tekla zich in het water en doopt zij zichzelf met de woorden:
in de naam van Jezus Christus word ik op mijn laatste dag gedoopt!
Op het moment dat haar leven letterlijk op het spel staat,
geeft zij zich over aan het water,
met de hoop dat zij daar vernieuwd uit op zal staan.
Opmerkelijk is dat zij zichzelf doopt.
Tegelijk is zij niet alleen.
Zij maakt deel uit van een sterke gemeenschap van vrouwen.
Meerdere keren in de Handelingen is er sprake van een groep vrouwen,
waarmee Tekla zich verbonden weet,
als het ware zusters die haar inspiratie en levensvisie delen.
Tekla kan het niet om alleen te geloven,
maar heeft andere mensen nodig om haar te ondersteunen,
om haar door God gegrepen zijn een plek te geven
in het leven van alledag.
Daarom zongen we ook het lied "er is een lijn van vrouwen",
waarin die verbondenheid verwoord wordt.

Na nog een wonder met een stier,
roept de stadhouder Tekla tussen de wilde dieren vandaan

en vraagt aan haar: Wie ben jij?
Tekla's houding roept vragen op.
haar verschijning, haar manier van leven
maken dat hij die vraag stelt,
om nog maar te zwijgen van de grote curiositeit aan wonderen
die haar overkomen
als beeldspraak dat de Eeuwige met haar is.
Tekla antwoordt de stadhouder met een tekst,
die we hoorden in de lezing daarstraks en
die op te vatten is als haar persoonlijke geloofsbelijdenis.

Het is misschien niet geschreven in een taal waarin
wij ons zoekend geloven uit zouden drukken,
maar het laat zien waar Tekla ten diepste door bewogen wordt,
hoe zij gegrepen wordt door een levende God,
die haar verstand en emotie te boven gaat.
Zij kiest heel bewust om daarin mee te gaan,
om zich te laten raken, zij zegt:
"Ik ben een dienaar van de Levende God,
Ik ben gaan geloven in de Zoon
in wie God behagen heeft gehad.
voor wie worstelen met winterstormen
immers blijkt hij een toevlucht,
voor verdrukten een rustplaats,
voor wanhopigen een beschutting".

Die belijdenis maakt zo'n indruk
dat de stadhouder haar laat gaan.
Tekla zoekt weer Paulus op,
en vertelt wat haar overkwam,
en dat zij van plan is terug te keren naar Ikonium.
Paulus antwoordt daarop:
Ga heen, en onderwijs het woord van God.
Hij zendt haar, om te laten zien in woord en daad
wie die levende God is voor Tekla.
Tekla gaat naar Ikonium terug,
waar haar verloofde al gestorven blijkt te zijn,
maar ze wel haar moeder ontmoet.
Nadat ze vele mensen geïnspireerd heeft,
sterft ze een vredige dood.

Een wonderlijk verhaal,
om ons te verwonderen, te verbazen,
te ergeren en te raken.
Waarin het vooral tekla's leven is
met de ongewone beslissingen is
dat ons iets laat zien van wie God voor haar is,
meer dan dat zo expliciet verwoord of bereflecteerd wordt.
Een verhaal zo wonderlijk dat de heilige Hieronimus
besluit dat het geen deel uit kan maken
van de canon van Bijbelboeken,
door alle wonderen:
de pratende leeuw en een vrouw die een zending krijgt van Paulus,
zijn hem teveel van het goede.
Toch ontstaat op de plek van haar sterven een heiligdom,
met een kerk die aan Tekla gewijd is,
en zeer waarschijnlijk een leefgemeenschap
bestaande uit vrouwen,
die de cultus rond Tekla gaande houden,
nog eeuwen lang in haar voetsporen te treden,

en iets te laten zien en te ervaren
van de gegrepenheid door God.
Zoals zovelen voor en na haar dat ook geleefd en beleden hebben.

Het spoort ons aan om op onze eigen manier
onze weg te gaan door het leven:
"Ga tot de einden der aarde, tot het uiterste,
Want daar zal liefde zijn. Ga!

Amen